

10 lat temu Szkoła dominikańska uzyskała te same prawa kościelne co Instytut. Dzięki Janowi Pawłowi II, który też zaprosił do Watykanu z rekolekcjami jezuitę o. Lyonnetta, b. dziekana Instytutu, który za Jana XXIII stracił prawo nauczania. Obie uczelnie, wraz z setkami innych naukowych ośrodków biblijnych rozsianych po świecie, zgodnie (i często bardzo ekumenicznie) pracują dla zgłębienia tego „przeogromnego Oceanu”, jakim jest Biblia.

Tak ją nazwał w swoim wykładzie inauguracyjnym otwierając Szkołę w Jerozolimie o. M.-J. Lagrange. W r. 1990 świętowała ona swoje pierwsze stulecie i z ufnością wkroczyła w następne. Dzisiaj ze złością i wdzięcznością włączamy jej miniony jubileusz w obchody stulecia *Providentissimus Deus* w oficjalny jubileusz naszej biblistyki, która chce służyć Kościołowi, ale też ma swoje prawa i domaga się ich respektowania nie tylko przez Kościół Powszechny, ale także przez Kościoły lokalne.

Warszawa

KS. MICHAŁ CZAJKOWSKI

SPRAWOZDANIA I WIADOMOŚCI

Ks. Tadeusz Matras

XXXI SPOTKANIE BIBLISTÓW POLSKICH (Ożarów Mazowiecki – Ołtarzew 1993)

W dniach 15—16 września 1993 r. wykładowcy Pisma świętego w wyższych uczelniach akademickich i wyższych seminariach duchownych diecezjalnych i zakonnych w Polsce zebrali się w gmachu Seminarium Duchownego Księży Pallotynów w Ożarowie Mazowieckim — Ołtarzewie.

Spotkanie rozpoczęło się Mszą św. koncelebrowaną w miejscowym kościele pod przewodnictwem ks. bpa Władysława Miziołka — biskupa pomocniczego z Warszawy. Ks. Biskup w homilii wskazał na powołanie biblisty, odczytującego na kartach ksiąg świętych Słowa Objawienia, wkładającego trud w ich interpretację i przekazanie prawdy człowiekowi. Z tego trudnego zadania bibliści nie mogą zrezygnować ani też nie mogą się od niego uchylić. Ale posłani niejako jak prorok Jeremiasz mają realizować Boże wezwanie wpatrując się w Matkę Bolesną, która pierwsza Słowo przyjęła i zjednoczona z Nim trwała do końca.

Obrazy otworzył ks. prof. dr hab. Lech Stachowiak — prezes sekcji biblistów. Poinformował zebranych, że w ciągu ostatniego roku spośród nas odeszli wezwani do Pana: ks. prof. Czesław Jakubiec (ATK i PWT — Warszawa), o. prof. Wiesław Józef Rosłon OFMConv (ATK —

Warszawa) oraz ks. doc. Stanisław Chład (PAT — Kraków i Częstochowskie Seminarium Duchowne). Zebranych wezwał do modlitwy za zmarłych Kolegów.

Na sekretarza sesji powołał ks. dra Tadeusza Matrasy (Kraków).

Ks. prof. Stanisław Kur (Warszawa) zgłosił propozycję, aby podczas spotkania przedyskutować program nauczania Pisma świętego w seminariach duchownych.

W pierwszym dniu obradom przedpołudniowym przewodniczył ks. prof. dr hab. Jan Łach (rektor ATK — Warszawa). Podczas nich referat wygłosił ks. doc. dr hab. Jerzy Chmiel (Kraków), *Od „Providentissimus Deus” do „Dei Verbum” — i co potem?*. Komunikaty przekazali: ks. prof. dr hab. Lech Stachowiak (Lublin — Łódź), *Nowy dokument Papieskiej Komisji Biblijnej* i ks. prof. dr hab. Michał Czajkowski (Warszawa), *100 lat egzegezy w École Biblique w Jerozolimie*.

Ks. doc. J. Chmiel przypomniał, że dwie encykliki biblijne, których w tym roku obchodzimy okrągłe rocznice: *Providentissimus Deus* (1893) i *Divino afflante Spiritu* (1943), odnoszą się do studiowania i interpretacji Pisma św. Obie znalazły swoje miejsce w konstytucji *Dei Verbum*. Referent w swoim przedłożeniu omówił problem formacji kościelnego nauczania o Biblii od czasów opublikowania encykliki Leona XIII, a następnie przedstawił propozycje i przewidywania dalszego rozwoju teologicznej teorii interpretacji ksiąg świętych oraz udziału w tym dziele polskich biblistów. Zwrócił uwagę, że hermeneutyka biblijna, podejmująca interpretacje Słowa Bożego, wcielonego w ludzkie słowo, winna obejmować cały przedmiot wiary. Stosowaną zaś metodę historyczno-krytyczną winno się uzupełniać innymi metodami. Czytanie Słowa Bożego powinno być dokonywane w Duchu Świętym a zatem metodą pneumatologiczną. Akcentował zadania egzegetów nabierające w obecnej rzeczywistości nowego charakteru. Duszpasterstwo zaś biblijne domaga się ścisłego powiązania z ewangelizacją.

Ks. prof. L. Stachowiak, jako członek Papieskiej Komisji Biblijnej, scharakteryzował nowy dokument Stolicy Apostolskiej dotyczący interpretacji tekstu biblijnego. Dokument uwzględniający wszelkie prądy we współczesnej biblistyce, pragnie otworzyć przed nią możliwości korzystania również z najnowszych metod. Zwraca uwagę przede wszystkim, by egzegeta w interpretacji tekstu biblijnego nie akcentował tylko jednego czynnika boskiego lub ludzkiego, ale harmonijnie łączył oba elementy w przekazywanej prawdzie o zbawieniu. Dokument przekazany Ojcu św. na posiedzeniu Komisji w kwietniu 1993 r., w tym też roku zostanie opublikowany.

Ks. prof. M. Czajkowski mówiąc o działalności École Biblique w Jerozolimie złożył hołd wdzięczności dominikańskiemu dziełu. Początki działalności Szkoły Biblijnej wiążą się z principium nowoczesnej biblistyki katolickiej zainicjowanej przez papieża Leona XIII encykliką *Providentissimus Deus*. Referent przedstawił historię Szkoły, jej działalność naukowo-dydaktyczną, jej osiągnięcia oraz przybliżył sylwetki założyciela i jego następców w kierowaniu uczelnią oraz niektórych profesorów a szczególnie P. Benoit'a OP, o. M. E. Boisgarda, o. H. Murphy O'Connor. Szkoła dzieliła losy Ziemi, w której została powołana i spotykała się z różnymi trudnościami. 10 lat temu École Biblique odzyskała, po wielu latach, pełne prawa kościelne dzięki papieżowi Janowi Pawłowi II. W 1990 r. obchodząc jubileusz stulecia ukazała pełny dorobek swej pracy w służbie Kościołowi. Dała świadectwo o swoim istnieniu i upomniała się o prawa dla siebie w Kościele powszechnym.

Sesji popołudniowej przewodniczył ks. prof. dr hab. Lech Stachowiak (Lublin). Referat wygłosił o. prof. dr hab. Augustyn Janowski OSB (Kraków—Tyniec), *Transcendencja Chrystusowa według*

Apokalipsy Janowej. Komunikat zaś ks. dr Norbert Höslinger (Klosterneuburg — Austria), *Katolicki Apostolat Biblijny i jego zadania*.

O. prof. A. Jankowski OSB starał się wykazać w referacie boską godność Jezusa na podstawie tekstów ostatnie księgi Nowego Testamentu. Chodziło mu w nim przede wszystkim o nowe sformułowanie tezy transcendentnej oraz jej powiązań trynitarnych. Przybliżenie tego problemu wydawało się mu konieczne choćby z tego tytułu, że apokaliptyczny Chrystus często zostaje nam ukazany w czytaniach mszalnych. Apokalipsa ukazuje zwarty obraz Zbawiciela: Chrystusa — Odkupiciela, Króla i Sędziego, chwalebne i triumfującego Kyriosa zapowiadającego swoją paruzję, ku której zmierzają dzieje ludzkości i świata. Referent ukazał tytuły i obrazy w trzech działach chrystologii Apokalipsy: zwięzłych danych o ziemskim dziele Jezusa, Jego działaniu w eonie obecnym i wreszcie w paruzji u progu wieczności. Autor referatu wykazał, że transcendentna Jezusa została ukazana w Apokalipsie zarówno tradycyjnie jak również w oryginalnym i własnym ujęciu Jana, ukazując jak dalece chrystologia należy do nowotestamentalnej teologii.

Ks. dr N. Höslinger opierając się na przemówieniu Jana Pawła II z dnia 23 IV 1993 r. ukazał dwa główne zadania biblistów: wydobywanie sensu biblijnego i interpretowanie tekstu oraz przekazywanie sensu tekstu biblijnego odbiorcy w duszpasterskiej posłudze — w apostołacie biblijnym. Referent mówił o federacji ruchu biblijnego na terenie europejskim. Przedstawił sprawy organizacyjne ruchu, jego zadania i inklinacje ekumeniczne. Podzielił się doświadczeniami Apostolatu w Austrii, Niemczech i na Węgrzech. Apelował, aby podejmować wszelkie starania przybliżenia tekstu biblijnego szerokim kręgom ludzi.

Drugi dzień spotkania rozpoczęło Mszą św. koncelebrowaną pod przewodnictwem ks. bpa dra Piotra Skuchy — biskupa pomocniczego diecezji sosnowieckiej. Podczas niej homilię wygłosił o. prof. Augustyn Jankowski OSB (Kraków — Tyniec), w której akcentował, że przekazywanie Słowa jest charyzmatem wymagającym pozostawania w bliskości Jezusa Chrystusa. Zastanawiał się, dlaczego nam grzesznym ludziom Bóg daje mandat głoszenia Słowa Bożego.

Obradom w tym dniu przewodniczył ks. prof. dr hab. Józef Kudasiwicz (Lublin). W tym dniu wygłoszono dwa komunikaty: ks. dr Grzegorz Rafiński (Gdańsk), *Problem struktury 1 Kor 1—4* oraz ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek (Kraków), *Rozwój nauk przyrodniczych jako kontekst trudności biblijnych*. Zapowiedziany referat ks. doc. dra hab. Bogdana Poniżego (Poznań), *Mądrość w życiu protoplastów ludzkości i Izraela w świetle księgi Mądrości 10,1—14* nie został wygłoszony z powodu nieobecności prelegenta.

Ks. dr G. Rafiński przywołując metodę retoryczną w interpretacji tekstu biblijnego przedstawił w referacie: problem struktury 1 Kor 1—4 w analizach „treściowych” tekstu (na przykładzie 1 Kor 3,1—4), problem jedności tekstu w świetle badania podłoża historyczno-literackiego tekstu 1 Kor 1—4, struktury tego tekstu w świetle analizy retorycznej. Wykazując brak decydujących argumentów za jednoznaczną wizją struktury tekstu wykazał, że w tej sytuacji najbardziej pomocną okazuje się metoda retoryczna, która dostarcza obiektywnych kryteriów dla określenia całości struktury tekstu jak również funkcji poszczególnych perykop. Stwierdził, iż dominującym problemem obranego tekstu jest Mądrość — Ewangelia a zwłaszcza jej adresaci.

Ks. prof. T. Jelonek wyszedł od stwierdzenia jakoby doświadczenia nauk przyrodniczo-matematycznych doprowadziły do pewnego rodzaju spięcia pomiędzy nauką a Biblią a może nawet pomiędzy nauką a wiarą. Dwa wystąpienia Kopernika i Darwina dokonały prawdziwej rewolucji. Stąd musiało zrodzić się nowe spojrzenie na obraz biblijny

człowieka i świata. Poznanie filozoficzne, mityczne i przyrodnicze skłoniło do szukania wspólnych dróg interpretacji problemu. Poznanie zaś teologiczne zbudowane na greckim i jerozolimskim fundamencie filozofii oraz na Objawieniu. Referent ukazał europejskie poznanie o charakterze teologicznym uwarunkowane chrześcijańską wiarą. W nim nakaz Biblii, aby czynić sobie ziemię podaną, inspirował również wszelkie badania nauk przyrodniczych. Pozorne spięcie zrodziło się na styku tychże inspiracji. Encykliki biblijne Leona XIII i Piusa XII przygotowały wprawdzie grunt do rozwiązywania spornych problemów ale ich nie rozwiązały. Rozwiązał je dopiero Sobór Watykański II, który powiedział, że Pismo św. podaje prawdę o zbawieniu a w przekazywaniu jej posługuje się ilustracją obrazową posiadającą zawsze swoją wymowę i wartość.

Bezpośrednio po referatach i komunikatach, tak w pierwszym jak również w drugim dniu, toczyła się ożywiona dyskusja, w której uzupełniano przekazane informacje, wyjaśniano je, względnie próbowano ukazać w innym spojrzeniu.

Bibliści dyskutowali nad programem nauczania Pisma św. w seminariach duchownych, gdyż przygotowywane obecnie nowe ratio studiorum domaga się pewnego retuszu w dotychczasowym. Zwrócili przy tym uwagę na dążenie do wycinkowego przekazywania materiału z zakresu biblistyki, co jest niebezpieczne. Nauczanie seminaryjne winno dać syntezę wiedzy biblijnej. Podkreślano także potrzebę praktycznego spotkania studentów z tekstem biblijnym.

Uczestnicy sympozjum wysunęli propozycję utworzenia Katolickiego Towarzystwa Biblijnego w Polsce. Wystosowali pismo do ks. bpa K. Romaniuka z prośbą o poparcie inicjatywy na konferencji Episkopatu Polski. Petycja została podpisana przez uczestników sesji. Gremium bibliistów upoważniło prezesa sekcji do przygotowania projektu statutu Towarzystwa.

Bibliści podczas tegorocznego spotkania wybrali nowy zarząd Sekcji na najbliższe pięciolecie. Prezesem Sekcji Bibliistów Polskich został wybrany ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB (Lublin) zastępcą — ks. doc. dr hab. Julian Warzecha SAC (Warszawa — Ołtarzew) a członkami zarządu: ks. doc. dr hab. Jerzy Chmiel (Kraków), s. doc. dr hab. Ewa Józefa Jezierska OSU (Wrocław) i ks. dr Andrzej Kowalczyk (Gdańsk). Nowy Prezes skierował serdeczne podziękowanie pod adresem ks. prof. L. Stachowiaka za pięcioletnie kierowanie sekcją.

W pierwszym dniu obrad po referacie o prof. A. Jankowskiego OSB przedstawiciele bibliistów krakowskich: ks. prof. T. Jelonek i o. T. Dąbek OSB wręczyli o. Profesorowi książkę pamiątkową *Agnus et Sponsa*, przygotowaną przez bibliistów z racji 50-tej rocznicy święceń kapłańskich i pracy dydaktyczno-naukowej. Prezes sekcji złożył Jubilatowi serdeczne gratulacje i życzenia.

Ustalono, że najbliższe spotkanie bibliistów odbędzie się 14—15 września 1994 r. w gmachu Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Częstochowie. Skoncentruje się ono na tematyce qumrańskiej i jej związkach z chrześcijaństwem.

W sesji brało udział 66 bibliistów z różnych ośrodków Polski, w tym trzech księży biskupów — bibliistów.

Ks. Prezes zamykając sesję złożył serdeczne podziękowanie na ręce ks. Rektora Seminarium Duchownego XX. Pallotynów za przyjęcie bibliistów oraz ogromnie życzliwą i miłą atmosferę w czasie trwania obrad.

UCZESTNICY W SPOTKANIU BIBLISTÓW POLSKICH
W OŻAROWIE MAZOWIECKIM — OŁTARZEWIE — 1993

1. ks. Banaszek Andrzej 01 355 Warszawa, ul. Powstańców Śląskich 67a
2. ks. Bartnicki Roman 00 498 Warszawa, ul. Książęca 21
3. ks. Bielecki Stanisław 25 516 Kielce, ul. IX wieków 15a
4. ks. Bogacz Roman 30 647 Kraków, ul. Witosa 9
5. ks. Chmiel Jerzy 31 012 Kraków, ul. św. Marka 10
6. ks. Chmura Edward 37 700 Przemyśl, ul. Zamkowa 5
7. ks. Chrostowski Waldemar 02 130 Warszawa, ul. Gorlicka 517
8. ks. Cieślik Paweł 71 442 Szczecin, ul. Papieża Pawła VI 2
9. ks. Czajkowski Michał 00 132 Warszawa, ul. Grzybowska 16—22/912
10. ks. Czyż Stanisław OMI 64 211 Odra, ul. Szkolna 12
11. o. Dąbek Tomasz OSB 30 375 Kraków — Tyniec, ul. Benedyktyńska 37/39
12. ks. Dąbrowski Karol CSMA 38 430 Miejsce Piastowe, ul. ks. B. Markiewiczza 25a
13. ks. Dreja Antoni 41 809 Zabrze, ul. Sikorskiego 102
14. ks. Dykiel Zbigniew MSF 62 530 Kazimierz Biskupi, ul. Klasztorna 2
15. o. Gegotek Anastazy OCD 32 063 Czarna k. Krzeszowic 79
16. ks. Godlewski Zbigniew 05 150 Łomianki — Buraków, ul. Sobieskiego 1
17. ks. Gołębiowski Marian 84 800 Włocławek, ul. Karnkowskiego 2
18. ks. Hałas Stanisław SCJ 32 422 Stadniki 81
19. ks. Hanelt Tadeusz 62 200 Gniezno, ul. Seminaryjna 2
20. ks. Hareźga Stanisław 37 700 Przemyśl, ul. Zamkowa 5
21. ks. Hergesel Tomasz 50 329 Wrocław, Plac Katedralny 14
22. ks. Höslinger Norbert A-3400 Klosterneuburg, Stiftsplatz 8
23. ks. Jachym Jan 91 038 Łódź, ul. św. Antoniego 4
24. o. Jankowski Augustyn OSB 30 375 Kraków — Tyniec, ul. Benedyktyńska 37/39
25. ks. Jelonek Tomasz 31 127 Kraków, ul. Kochanowskiego 3/2
26. s. Jezierska Ewa Józefa OSU 50 140 Wrocław, Plac Nankiera 16
27. ks. Kałuża Bolesław 58 112 Grodziszczce 2
28. Kantor Maria 30 322 Kraków, ul. Czarodziejska 6
29. Kapera Zdzisław 30 408 Kraków, ul. Borsucza 3/58
30. ks. Kiedzik Mirosław 62 200 Gniezno, ul. Farna 6
31. ks. Koncewicz Tadeusz SDS 55 038 Osola, Bagno 86
32. ks. Kowalczyk Andrzej 80 330 Gdańsk — Oliwa, ul. Cystersów 16
33. ks. Kozyra Józef 40 039 Katowice, ul. Powstańców 21
34. ks. Krawczyk Roman 08 110 Siedlce, Nowe Opole 173 B
35. ks. Kudasiewicz Józef 20 039 Lublin, ul. ks. Radziszewskiego 7
36. ks. Kur Stanisław 01 815 Warszawa, ul. Dewajtis 3
37. Kuśmirek Anna 05 400 Otwock, ul. Wysockiego 18
38. ks. Lewandowski Andrzej 00 317 Warszawa, ul. Wiślana 2
39. ks. Łach Jan 01 842 Warszawa, ul. Reymonta 10/238
40. ks. Magda Michał SVD 14 520 Pieniężno, Kolonia 19
41. ks. Matras Tadeusz 31 058 Kraków, ul. Stradomska 4
42. ks. Mędała Stanisław CM 00 047 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 3
43. ks. Mickiewicz Franciszek SAC 05 850 Ożarów Mazowiecki — Ołtarzew, ul. Kilińskiego 20
44. bp Odzimek Adam 26 600 Radom, ul. Sienkiewicza 13
45. ks. Ordon Hubert SDS 20 057 Lublin, ul. Junoszy 7
46. Piekarcz Danuta 30 003 Kraków, ul. Lubelska 13/34
47. ks. Pindel Roman 31 012 Kraków, ul. św. Marka 10

48. ks. Rafiński Grzegorz 83 081 Łęgowo, ul. Tczewska 36
49. ks. Rakocy Waldemar CM 31 058 Kraków, ul. Stradomska 4
50. ks. Roskowski Zbigniew 17 312 Drohiczyn, ul. Kościelna 10
51. ks. Rubinkiewicz Ryszard SDB 20 129 Lublin, ul. Kalinowszczyzna 2
52. ks. Rumianek Ryszard 01 185 Warszawa, ul. Dewajtis 3
53. bp Samsel Edward 19 300 Ełk, ul. Kościuszki 16
54. ks. Skoczylas Henryk CSMA 30 074 Kraków, ul. Kazimierza Wielkiego 95a
55. bp Skucha Piotr 41 205 Sosnowiec, ul. Orla 19
56. ks. Stachowiak Lech 90 413 Łódź, ul. Skorupki 1a
57. ks. Tronina Antoni 42 200 Częstochowa, ul. św. Barbary 41
58. ks. Warzecha Julian SAC 05 850 Ożarów Mazowiecki — Ołtarzew, ul. Kilińskiego 20
59. ks. Witaszek Gabriel CSsR 20 039 Lublin, ul. ks. Radziszewskiego 7
60. ks. Witczyk Henryk 25 013 Kielce, ul. Jana Pawła II 4
61. ks. Wittlieb Marian Jan 70 136 Szczecin, ul. 9 Maja 24/13
62. ks. Wodecki Bernard SVD 14 520 Pieniężno, Kolonia 19
63. Wojciechowski Michał 02 956 Warszawa, ul. Królewicza Jakuba 13/2
64. ks. Załęski Jan 04 175 Warszawa, ul. Ostrobramska 72
65. Zdun Paweł 00 672 Warszawa, ul. Piękną 44/6c
66. Ziółkowski Zenon 01 493 Warszawa, ul. Szareckiego 6/39

Ks. Jan Janicki

XXIX SPOTKANIE WYKŁADOWCÓW LITURGIKI (WARSZAWA 1993)

W dniach 14—15 września 1993 roku odbyło się spotkanie-symposium członków Sekcji Wykładowców Liturgiki przy Komisji Episkopatu Polski do Spraw Nauki w Domu Prowincjalnym Księży Salezjanów w Warszawie, przy ul. Kawęczyńskiej 53. Tematem spotkania stała się *Formacja liturgiczna kandydatów do kapłaństwa i prezbiterów*.

Pierwszy dzień obrad, po uroczystej Eucharystii i powitaniu uczestników przez przewodniczącego Sekcji Wykładowców Liturgiki ks. prof. dra hab. Jerzego Józefa Kopcja, rozpoczął referat ks. doc. dra hab. Stanisława Czerwika nt. *Formacja liturgiczna w seminariach diecezjalnych według dokumentów Kościoła*.

Ks. doc. dr hab. Stanisław Czerwik przedstawił podstawy doktrynalne formacji liturgicznej zawarte w dotychczasowym nauczaniu Kościoła, wskazując przede wszystkim na naukę Soboru Watykańskiego II o naturze liturgii i jej miejscu w Kościele. Podkreślił uczestnictwo prezbiterów w potrójnym posłannictwie Chrystusa: proroka, kapłana i króla, przypominając, że dla wypełnienia tej misji trzeba zapewnić kandydatom do kapłaństwa odpowiednią formację liturgiczną. Istotne znaczenie mają zasady życia liturgicznego w seminarium; nauczanie Kościoła przestrzega przed pojowaniem liturgii tylko pragmatycznie, gdyż liturgia stanowi szczyt i źródło całego życia chrześcijańskiego. Wykładowcy liturgiki winni wtajemniczyć alumnów w takie rzeczywistości jak: historia zbawienia, misterium paschalne, tajemnica Kościoła, obecność Chrystusa w swoim Kościele, słuchanie Słowa Bożego, oczekiwanie na Paruzję. Należy rozwijać umiłowanie Pisma świętego jako źródła liturgii (por. KL 24) i wtajemniczać w gesty, postawy i całą dziedzinę znaków litur-